

Opprøret.

Den permanente revolusjon — finnes den?

Av EINAR ENGBRETSSEN

Intet blir sannhet fordi det gjentas. — Det åpne sinn rommer ingen oppgivelser av faste overbevisninger. Det gir elastisiteten til å klare den stadige forandring. — Stabilitet som ikke har fått kraft ved dynamisk forvandling betyr forfall — et forfall som ødelegger selve stabiliteten. Rastløs forandring som ikke har fått kraft ved stabilitet betyr kaos — et kaos som ødelegger kraften til besluttsom forvandling.

Dette er noen få ord fra en lang tale presidenten for ILO holdt i Genève i sommer. Det var hans forsøk på å samle revolusjon og establisement under én hatt. En politisk tryllekunstner av format.

Revolusjon er et ord som i dag er lett tilgjengelig men vanskelig å definere. «Noe av det mest betenkelige er at begrepet revolusjon er på vei til å bli et slagord, banalisert og kraftløst», skriver en gammel nyradikal — Arthur Lundkvist i Dagens Nyheter — og fortsetter: «Revolusjon risikerer å uarte til en ukvalifisert ønske-drøm, en romantisk utopisme som innebærer en ny slags virkelighetsflukt. Revolusjon blir til en metafysisk frelsningslære hvor det gamle samfunns plutselige tiltetgjørelse skal følges av et problemfritt paradisi. — Faren ved revolusjonære provokasjoner er fremfor alt at de vekker reaksjonære krefter til liv. — Meget tyder på at en slik strømning er på vei — at pendelen svinger fra revolt og frihetskap til autoritær konservatisme og konformisme.»

*

Men det er ikke alle som plagges av slike problemstillinger. Livet er enklere for hipplene Jerry Rubin som nettopp har utgitt boken «Do it» i USA. Hans filosofi — eller antifilosofi — er: man behøver ikke å vite hvorhen man tar veien, bare man ikke står stille. «When in doubt — burn.» Jerry, som er blitt en kjent størrelse i USA, representerer ny-anarkismens ikke-ideologi. «Where the action is» er en livsform som går langt utover anarkistenes rekke i USA. En helliggjørelse av handling for handlingens skyld. «Rastløs forandring» for å bruke ILO-presidentens ord. I motsetning til Jerry Rubin er det amerikanske ukemagasinet Newsweek interessert i hvor veien går med hele det amerikanske samfunn. Seks kjente historikere ble bedt om

å forklare når, hvor og hvorfor den amerikanske revolusjon gikk av sporet. De var alle enige i at den var gått av sporet, men når det kom til hvorfor, var det like mange meninger som historikere.

Mao Tse-tung stilte samme spørsmål til Kina, og besvarte sitt eget spørsmål med «Kulturrevolusjonen». Han må ha vært inne på samme tanke som ILOs president, «stabilitet som ikke har fått kraft ved dynamisk forvandling betyr forfall...» Mao mobiliserte de unge. De skulle bryte opp den selvskilte, stivbente stabilitet. Ungdommens masser og makt skulle skape «det uselviske menneske» — den permanente revolusjon. Har det lyktes? Til det kunne Mao svare med et sitat fra sin lille røde bok: «A mislykkes fremgangens mor». Moskva ville føye til at i Kina er fremgangens mor både stor og ferm i så fall. Pravda skriver det med andre ord (18 mai 1970):

«Utviklingen i Kina har avslørt den virkelige kjerne av Maoismen — en reaksjonær utopisk småborgerlig oppfatning — et miksmaks utvalg av synspunkter, konfusianisme, trotskysme, anarkisme og småborgerlig nasjonalisme — Mao-kultus kan ikke erstatte åndelig fattigdom.» Så langt brødrene i Kreml, som etter sin egen mening representerer den helt sanne revolusjon.

For å gjøre det helt klart har kineseren Wang Ming, som er Moskvas mann i Moskva, nettopp utgitt en liten bok på Novosti forlag med den høytidelige tittel «Lenin, leninisme og den kinesiske revolusjon». Der får man vite at det er hevet over enhver tvil at i bunn og grunn er Mao anti-kommunist og antirevolusjonær. Pekings mening om Sovjets revolusjonære kvalifikasjoner er vel kjente.

*

På bakgrunn av denne ideologiske meningsjungel treffes Kirkens menn i Evian. En verden venter spent på åndelig og moralsk veiledning. På første side i Vårt Land får vi beskjed om «evangeliets kraft fortrent av sosialt ansvar og struktur.» Dette er en reaksjon på tyske og andre teologer som «opplever en åndelig konkurstid» og klynger seg til bilder av revolusjonære skikkelser som Che Guevara som vår tids «virkelig» kristne. I dette tilfelle gjør Gunnar Stålsett et forsøk på å samle bud-

skapet i én hatt ved å hevde «evangeliet som den egentlige kraft som kan forandre både individ og samfunn.» Stålsett er inne på noe som Kirkens menn trygt kan gi mer av sin tenkning til. Kunne de gi en inspirert løsning til UThants ord rettet til FN-ungdommen i New York:

«I dagens verden er fredsappeller ofte bare en innledning til mer intens bruk av vold. — Høytidelige erklæringer om menneskerettigheter motsettes av voksende likegladhet og apati overfor millioner av menneskers vanskeligheter. Realistisk bedømmelse av alt det som storparten av menneskeheten har behov for, får sjelden noe motstykke i generøs og fremsynt handling. — Veien ligger ikke — det er jeg overbevist om — i negativisme og ødeleggelse. Veien til deres fremtid ligger snarere i en bekjennelse til og et engasjement i et nytt globalt verdssystem som nå må defineres klart.»

Her er man inne på et område der man ikke behøver å være stormakt for å ha en avgjørende andel. Et lite land

som Norge kunne vise verden hvordan dynamisk forandring og stabilitet ikke slår hverandre ihjel men bærer hverandre fremover; at forandring av strukturen og forandring av individet fremmer samme sak, men halter når de går hver for seg, og at personlig tro og globalt engasjement like lite kan skilles ad som røtter og grener på et tre.

Den permanente revolusjon finnes, men ikke innebygget i noe politisk system eller merket med nasjonale emblemer. Den er ikke forbeholdt en bestemt rase eller klasse. Den avgjøres heller ikke av teologenes formuleringer.

Det er en frapperende, frisk og fri gave til enhver hvor som helst, som er ærlige nok til å se seg selv. Uselviske nok til å glemme seg selv, — og uselviske nok til å investere sitt liv, engasjere sin tanke i å løse de problemer som rir menneskeheten. Ydmyke nok til å se at kristendommen ikke har spilt fallitt, men som både Bernard Shaw og Chesterton engang sa — den er ennå ikke for alvor blitt brukt.